

Ez az állítás már akkor is kiváltotta tiltakozásunkat, hiszen többek között a belső aktivitásra hivatkoztunk, ami mindig is jelen volt az iskolatelevíziós órákon.

A video megjelenése és iskolai alkalmazása jelentősen növelte az iskolatelevízió hatékonyságát. A tanárnak már nem kellett rögtönözni, alaposan felkészülhetett az iskolatelevíziós adás zökkenőmentes beépítésére a tanítási óra folyamatába.

Jelenünk médiumai még többre képesek. A televízió, a video, a számítógép kombinációja, a lézertechnika a fantáziában születő elgondolásból valóságot varázsol számunkra.

Hallottunk arról is, hogy az úgynevezett interaktív televíziót is sikerült megvalósítani, melynek lényege, hogy a televíziót néző maga határozza meg, mi történjék a képernyőn. A néző megállíthatja bármely pillanatban a képernyőn megjelenő műsort, ha valamelyik részlet különösebben érdekli. Elég egy gombot megnyomnia, illetve perspektívikusan a képernyőt az adott helyen megérintenie, és máris azt kapja, amire kíváncsi.

S hogy mit hoz a jövő?

Meglátjuk Bangkokban, az 1995 novemberi világkiállításon.

DR. DOBCSÁNYI FERENC

Juhász Gyula Tanárképző Főiskola

Szeged

A Kincskereső országos lappá válásának 20. évfordulóján

Az ismert, sőt egy időben ugyancsak nagy népszerűségnek örvendő (közel százezres példányban is megjelenő) *Kincskereső* irodalmi gyermeklappal az „előéletéről”, hősoráról mindezt ideig meglehetősen keveset hallhattunk. Ez a közel négyéves múlt, ezek a bölcső körüli fölnevelő évek pedig elválaszthatatlanul hozzátartoznak a folyóirat életéhez, történetéhez. Sőt még az is igaz, hogy a lap életerejét bizonyító „korszak” nélkül sohasem vált volna a *Kincskereső* országos lappá, s így most nem ünnepelhetné ebbéli fennállásának 20. évfordulóját sem.

A folyóirat történetének teljessége tehát mindenképpen megkívánja, hogy ez a hősi múlt ne merüljön el véglegesen a feledés homályába. Talán nem tűnik szerénytelenségnek, hogy ezt az emlékezést, megidézést mint a bölcső körül – névvel vagy anélkül – babáskodók egyike némileg kötelességemnek is érzem. Számomra fölemelő érzés és megtisztelő szolgálat volt, hogy ebben a nehéz időszakban a lap mindenese (szerkesztő, korrektor, tördelő, a hatásvizsgálat szervezője, lebonyolítója, elemzője stb.) lehettem. Tettem ezt egy nemes ügy érdekében, örömmel és önzetlenül, mindenfajta ellenszolgáltatás nélkül, mint ahogy ugyanezért az ügyért választottam egy életre szólóan hivatásomul – a nemzet napszámosaként – a 10–14 éveseknek, ennek a roppant fogékony korosztálynak az irodalmi nevelését is. A hozzájuk való hűségem töretlen maradt akkor is, amikor tanárrá válásom igazi műhelyéből, a Kelemen Jánosné vezette legendás hírű gyakorlóiskolából a főiskolai Magyar Irodalom Tanszékére kerültem, ahol változatlanul az általános iskolai irodalomtanítás megújításának problémái, az olvasóvá nevelés időszerű kérdései, a vonzó, élményt nyújtó és a befogadás képességeit fejlesztő irodalmi olvasókönyvek megvalósításának a lehetőségei izgattak.

A főiskola Irodalom Tanszéke lett a *Kincskereső* elsődleges bölcsője és műhelye is. Az 1971-ben induló folyóirat főszerkesztőjét is ez a tanszék adta: a minden megújulás iránt fogékony és dinamikus *Hegedűs András* személyében, aki abban az időben a tanszékvezetés mellett a főiskola életét is irányította. A nem mindennapi esemény azonban másokat is magával ragadott.

A kétezer példányban megjelenő *Kincskereső* anyagi feltételeit, nyomdai költségeit a mozgékony, különös szervezőkészséggel megáldott *Németh István*, a *Módszertani Közlemények* akkori főszerkesztője teremtette meg, az ügy mellé állítva olyan intézményeket is, mint a *Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó*, a *Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja*, a *Művelődési Minisztérium* és a *Magyar Úttörők Szövetsége*. A Rajz Tanszék vezető művésztanárát, *Fischer Ernőt* kell tisztelnünk a lap első címlapjának tervezőjében, aki egyúttal a nyitó évfolyam művészeti szerkesztését is készségesen vállalta. Mindenképpen emlékeznünk kell az első illusztrációk készítőjére, *Kürthy Sándorra*, kiemelten pedig a sokoldalú *Szabados Árpádra*, aki éveken át meghatározó szerepet töltött be egyszerű művészi munkásságával a folyóirat hírnevének megalapozásában.

De ott találjuk a szellemi támogatók között az *egri*, a *pécsi*, a *nyíregyházi* főiskola Irodalom Tanszékének vezetőtanárait is, névszerint *Berzy Andrást*, *Kolta Ferencet*, *Margócsy Józsefet*. Végezetül, de nem utolsósorban az Olvasó Népert Mozgalomban szerepet vállaló *Magyar Írók Szövetségének* akkori elnöke, *Darvas József* is kiállt az induló lap mellett, akár csak a szövetség fáradhatatlan titkára, *Fábián Zoltán*, akinek elévülhetetlen érdemei vannak a *Kincskereső* országos lappá válásában. Az első évfolyam közreműködő szerkesztőjeként még ott találjuk a névsorban *Csukás István* és *Kormos István* költőt is. Támogatói szerepkörben ez a hagyomány az írók részéről a későbbiek során is tovább folytatódott *Benjámín László*, *Szabó Magda* és *Tatay Sándor* révén.

Az első szám *Darvas József* üdvözlő szavaival indult útjára: „Új lap kerül a fiatal olvasók kezébe; nem olyan gyakori esemény ez, hogy különösen ne örvendezzünk rajta. (...) Az Olvasó Népert Mozgalom” ... nagyon fontosnak tartja, hogy a nyiladozó értelmű fiatalokkal megszerettesse a könyvet.

Kívánom a Kincskeresőnek, hogy azon az úton induljon el, amely az ifjú olvasó szívébe vezet; s az ifjú olvasónak pedig azt kívánom, hogy örömmel és haszonnal forgassa, olvassa e lapot.”

Az induló számot – közel négy éven keresztül – még 28 szám követte. Ezek a hírnevet szerző, elismerést kiváltó évek érlelték ki – máig tartó érvénnyel – a lap alapvető céljait, legfőbb törekvéseit, de tartalmi összetételét és szerkezetét is. Ha végiglapozzuk e szűk négy esztendő egyes számait, úgy vélem, a *Kincskereső* bölcsőjénél bábáskodóknak szégyenkezésre nincs okuk. Méltó „gyermekkort” teremtettek a „felnötté váló” *Kincskeresőnek*.

Hogy a lap valóban helyes úton járt ezekben az alapozó években, azt néhány korabeli sajtóvisszhanggal, illetve tanár-, szülő- és diákolvasó véleményével is alá szeretném támasztani.

„E folyóirat szerkesztői jó nevelői érzékkel annak a szakadéknak az átívelésére vállalkoztak, mely a tankönyvek olvasmányai és a könyvtársak polcain rejtőző kincsek között tátong. Nem legyintettek, hogy hiszen aki olvasni akar, úgysis meglesi az utat a könyvekhez, a könyvtárakhoz – ha az általános iskolában nem, később a gimnáziumban, egyetemen vagy a „nagybetűs” Életben. Szerencsére, mai pedagógusaink jártasabbak a lélektanban, mint hatvan évvel korábbi elődeik. S törekvéseik helyességére idézzük megint Mikszáth cikkét: „Hát igen, ezeket kétségkívül megtalálja az ifjú, de már későn. A nyelv struktúrája már akkor kialakult benne. A nyelv tündére még talán leveti előtte titkos fátyolát, kitarja édes formáit: nézd, milyen tudok lenni, de már nem lehet többé az övé, lényének alkatrészévé s a bezáruló könyvvel elillan, mint egy álom...”

(A Rádió Gondolat c. irodalmi folyóirata, 1971.)

„Rokonszenves folyóirat jelent meg az idén a Szegedi Tanárképző gondozásában. A címe: *Kincskereső*, a célja, nemes irodalmat nyújtani olvasmányul az általános iskolás gyermekeknek. Nagyon fontos, üdvözlendő cél ez. Mert régi igazság, hogy az irodalomra csakis irodalommal lehet a gyerekeket rászoktatni. A *Kincskereső* eddig megjelent négy számának tartalma rendkívül vonzó, a klasszikus és a mai magyar irodalom javából válogat...”

(Élet és Irodalom, 1971.)

„Az eddig megjelent számok egyértelműen azt bizonyítják, hogy ez a lap valóban hasznos szolgálatot jelent az olvasóvá nevelésben, az irodalmi ízlés fejlesztésében. Különösen értékesnek tartjuk műfaji gazdagságát, változatosságát. Klasszikus és kitűnő mai írók, költők írásai változtatják egymást; korok, műfajok, irányzatok találkoznak. Rovat nélküli játékos elrendezésben sorakozik egymás után próza és vers, kisebbeknek szóló mesék, tréfás versek, mondókák; majd verselemzés, képzőművészeti eszmefuttatás, könyvismertetés, a zene világába bepillantó okos kis írások a nagyobbaknak stb.

Különösen az dicsérendő, hogy a szerkesztőknek sikerült a korhoz mértség, a pedagógiai hasznosság szempontjait összeházasítaniuk „az ifjúságnak is csak értékes irodalmat adjunk” elvével...”

(*Irodalmi Szemle*, 1972.)

„A gyerekek alig várják az új példányokat, szívesen örömmel olvassák. Végre egy irodalmi igényű folyóirat, amely az életkori sajátosságokat helyesen figyelembe véve értékes anyaggal elégíti ki olvasási vágyukat.”

(*Szabó Alfrédné tanár, Cegléd* 1973.)

„Mi gyermekkönyvtárosok is örvendezünk e régen várt folyóiratnak. (...) Az eddig megjelent számok már megfelelő képet adnak tartalmából, célkitűzéseiről. A folyóiratnak magas mércéjű irodalomtörténeti célkitűzése van. A klasszikusok megismertetésével felkészíteni a gyerekeket a mai, modern megfogalmazású színvonalas irodalmi művek élvezésére. Az ízlést csak magas szintű művészi alkotásokkal lehet formálni, művelni. A folyóirat e követelménynek igyekszik eleget tenni.”

(*Benkőné Bartha Ilona, Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár*, 1973.)

„Valóban Kincskereső ez a kis folyóirat. Eddig megjelent példányaiból ítélve, a magyar irodalom kincseit igyekszik kis olvasóival megismertetni. Magyar irodalmunk nagyjaira hívja fel a gyermekek figyelmét. Nagyon jónak tartom.”

(*Gombos Vilmosné, egy 6. osztályos tanuló édesanyja, Eger*, 1973.)

„A Kincskereső olyan változatosan állítja össze írásait, amely méltán kelti fel az olvasók kíváncsiságát. Ízelítőt ad nemcsak a szépirodalom remekeiből, de a vidámság és a példázatok sem hiányoznak belőle. Rejtvénytartó tanításai, humoros megoldásai is mind-mind játékosan tanító jellegűek. Igen jónak találom a sorozatot.”

(*Sütő Elemérné, egy 7. osztályos tanuló édesanyja, Eger*, 1973.)

„A Kincskereső lekötő figyelmű. Számomra érdekes olvasmányok vannak benne. Verseit is szívesen olvasom. Rajzai is szépek.”

(*Tóth Mária 6. osztályos tanuló, Cegléd*, 1973.)

„A Kincskereső nagyon sok író, költőt mutat be, és összeállításai is nagyon jók. Sok verset és prózát találunk benne. Szeretném, ha minél többször jelenne meg.”

(*Révész Margit 7. osztályos tanuló, Tuzsér*, 1973.)

„Szép és jó folyóirat. De ha ilyen korú gyerekeknek szánták, mint mi, akkor talán az izgalmas, folytatásos művek még színesebbé, keresettebbé tennék a lapot.”

(*Ferenczi Csaba 7. osztályos tanuló, Szeged*, 1973.)

„A Kincskereső nagyon választékos, jól összeállított folyóirat. A mi korosztályunknak szól, és minket segít tanulmányaink megértésében és annak bővítésében. Nagyon boldog vagyok, hogy a mi számunkra is megjelent egy folyóirat! Ajánlom minden felső osztályos tanulónak, hogy kísérje figyelemmel a Kincskereső további számait.”

(*Röhrig Krisztina 8. osztályos tanuló, Kispeszt*, 1973.)

1974 júliusában a Kincskereső szerkesztősége a következő szöveggel fordult olvasóihoz: „Negyedik esztendeje, hogy elindult az olvasás, a könyv megszeretésének szándékával a Kincskereső. Úgy érezzük, e nemes küldetését valóra is váltotta. Mindvégig fokozott érdeklődés és megbecsülés övezte a lapot. Évről évre sokasodott olvasóinak tábora is. Sőt bekövetkezett az a titkon remélt pillanat is, hogy kevésnek bizonyult a két-három ezer példányszám! Éppen ezért il-

letékes szerveink ez év októberében országos lappá léptették elő a Kincskeresőt. Ezzel folyóiratunk történetének kísérletező szakasza lezárult."

Sajnálatos, sőt érthetetlen, számomra meg egyenesen rejtély, hogy az alapozó évek megtagadásával a Kincskereső 1974 októberében, országossá válásakor, előlről kezdte számozni önmagát. Ez a döntés bárkihez is fűződik – úgy vélem –, több, mint bocsánatos bűn: *megkérdőjelezése a tényeknek, az igazságnak, az elődök, a küzdelmesen szép négy év munkájának, annak, hogy a folyóirat tulajdonképpen 1995-ben már negyedszázados múltját ünnepelhetné!* Ettől eltekintve mégis azt kívánom a lap bölcsőjénél bábáskodók nevében, hogy a folytonos megújulás szándékával – megszámlálhatatlan éven át – töltsé be a *Kincskereső* a névadó *Móra* szellemében azt a szerepet, amelyre születésénél fogva vállalkozott.

Végezetül pedig tisztelettel megkövetném a folyóiratot mindig is éltető iskolaközösségeket, hogy rendszeres megrendeléseikkel továbbra is támogassák ezt az igaz kincseket hordozó irodalmi gyermekeklapot: gyermekeink érdekében, de mindannyiunk örömére.

NANSZÁKNÉ DR. CSERFALVI ILONA
Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola
Debrecen

Felnőttnevelés és társadalom

Igényes, a mai társadalmi akusztikát jól prezentáló kötettel gazdagodtunk. A nevelési és felnőttnevelési alapok, az aktuális kérdések az andragógiában, valamint az andragógia peremvidéke és kitekintés külföldre fejezetekben mutatja be mindazt, amit a szerzők a felnőttnevelés és társadalom témakörében ma legaktuálisabbnak tartanak.

A szerkesztők – Sz. Szabó László és Sári Mihály – elképzelése valóra vált, miszerint tendenciákat, rendezőelveket gyűjtöttek össze a 90-es évek andragógiájában kiváló szerzők munkái alapján. Sz. Szabó László „*Reformkori írók nevelésről, ízlésről*” című munkájában Kölcsey Ferenc és Jósika Miklós írásait mutatja be. Nevelési reformelveik megvalósítását összekötik a jó ízlés elterjesztésének szükségességével. A korban benne lengő filozófia iránti érdeklődés, a művészet iránti mélyszéles elkötelezettség és tisztelet mellett éppen a nevelés eszméje és az ízlés iránti fogékonyság az, amely jellemzi a magyar felvilágosodás és reformkor szellemi törekvéseit. Az írás hiánypótló funkciót is betölt, ugyanis segítséget ad a neveléstudomány képviselőinek e fontos nevelési feladat megoldásához.

„*Új hangsúlyok a nevelésfelfogásban az önnevelés kettős értelmezése kapcsán*” – Durkó Mátyás elemzi a fejlődés és öntevékenység, a személyiségformálódás teljes hatásrendszerét, a céltudatos nevelés helyét és szerepét e rendszerben; valamint bemutatja a nevelési folyamat fő lépéseit az önnevelés kettős rendszerében. Látszólag rendhagyó gondolatok ezek a nevelésről, vagy inkább szokatlanok, elfelejtettek, de nem elődnélküliek. Gyökereik a neveléstörténet haldó gondolkodóinál megvannak, de rokoníthatók azokkal az iskolakísérletekkel, amelyek jelentős része a tanuló teljes, sokrétű tevékenység- és viszonyrendszerének, s az egyéni és csoportos önnevelésnek a bevonása a nevelés hatókörébe. Mindenképpen alkalmasak arra, hogy új hangsúlyt emeljenek ki a személyiségfejlődés és különösen a nevelés folyamatában, amelyek viszont a nevelés újszerű feladataira hívják fel a pedagógusok és az andragógusok figyelmét a személyiségfejlesztő hatékonyság érdekében.

Figyelemre méltó Nagy Sándor Zoltán írása az „*Új társadalmi valóság és felnőttnevelés*” kihívásairól. A szerző elénk tárja a 80-as évek végén bekövetkezett politikai és gazda-